

i arf. *Ä-t embete*. — 2) Som erhållits genom arf. *Ä sjukdom*.

ÄRFTELIGEN ell. ÄRFTLIGT, adv. Genom arf. ÄRFTLIGHET, f. 3. Ärtlig beskaffenhet. *Embetelets ä. En sjukdoms ä.*

ÄRFVA, v. a. 2. (af *Arf*) Erhålla genom arf; emottaga arf efter någon. *Han har ärft en stor förmögenhet. Han ärfde detta hus efter sin far. Hvem har ärft honom? Han har rest allt ä. sin mor.* Brukas äfven absolut, t. ex.: *Han har nyligen fått ä.* (Fig.) *Ä. saligheten, ä. Guds rike*, blifva delaktig af den eviga saligheten. — *Ä-nde*, part. akt. Brukas äfven både som adjektiv och substantiv, t. ex.: *De ä. slågtingarne*, ell. *de ä. voro alla tillstädes*. — *Ärfd*, part. pass. *Ä. egendom*.

ÄRFVANDE, n. 4. Erhållande genom arf; arfs emottagande.

ÄRG, m. fl. se *Erg*, &c.

ÄRIL, ärrill, m. 2. (sammandraget af *Arin hella*, af *Ar*, eld, och *Hell*, håll) 1) Stället i en eldstad, der elden har sin plats. — 2) Ugnsbotten.

ÄRILSTEN, m. 2. Mursten, som begagnas till ugnsbottnar.

ÄRING, f. 2. (af gamla verbet *Æra*, skörda) Ärsväxt, skörd. *God ä.*

ÄRJA, ärrja, v. a. 2. (i fornspråket *Æria*, isl. *Eria*) Plöja. *Ä. ned*, med plogen nedmylla, t. ex.: *Ä. ned säden*.

ÄRJEKROK, m. 2. Se *Ärder*.

ÄRJNING, ärrjning, f. 2. Plöjning.

ÄRKEBISKOP, m. fl. se *Erkebiskop*, &c.

ÄRLA, ärla, f. 1. Ett slagte af Sparfågellarna. *Matocilla*. Se *Ringärla*, *Sädesärla*. *Gul ä.*, en art af detta slagte, ofvan olivgrön, inunder gul. *M. flava*. [Erla.]

ÄRLIG, ärligg, a. 2. (af *Ära*) 1) (i äldre språket) a) Aktad, ansedd, hedervärd. *Sätt dig icke i främsta rummet, att icke någon kommer, som är a-are än du. Luc. 14: 8.* — Särskilt kallades så i äldre tider riddare, adelsmän och andra ansedda personer. — b) Ärbar. *Deras hustrur skola ock ä-a vara. 1 Tim. v. 11.* — 2) (nu a) Som ej för vanhederligt brott mistat äran; äfv. oberyktad, väl aktad, väl ansedd, hederlig. *Ä. mans hustru. Född af ä-a föräldrar. Ä-t namn*, ell. *ä-t namn och rykte*, rykte för att vara hederlig karl. — b) Strängt rättsinnig i afseende på andras egendom, så att man aldrig på något olofligt sätt vill tillägna sig den. *En ä. man. En ä. och bra karl. I boten ä. Genom ä. Ä-t folk.* (Fam.) *Tro en på dess ä-a ansigte*, hafva förtroende till någon, emedan hans ansigte synes utvisa, att han är ärlig. *Så sant jag är en ä. man*, uttryck, då man vill bedyra något. — c) Loflig, laglig. *På ä-t sätt förvärfvad. Ä-t köp.* — d) (fam.) Duglig, riktig, ordentlig; som kan nyttjas med heder. *Hon kan inte laga en ä. soppa. Jag har inte en ä. rock.* — e) Ärlig, i bemärkelsen: Väl aktad, väl ansedd, brukas äfven som titel för bönder, t. ex.: *Dannemannen ä-e och välförståndige N. N.*

Anm. Skillnaden emellan *Trogen* och *Ärlig* ses af *Anm.* vid ordet *Trogen*.

ÄRLIGEN, adv. Se *Ärligt*.

ÄRLIGHET, f. 3. Sträng rättsinnighet i afseende på andras egendom. Jfr. *Ärlig*, bem. 2. b.

ÄRLIGT, adv. På ärligt sätt. *Ä. förvärfvad egendom*.

ÄRM, f. 2. (af *Arm*) Den del af ett klädesplagg, som uppifrån axeln ned till handen rundt

omkring betäcker armen. (Fig. fam.) *Skaka ur ä-en*, se *Skaka*.

ÄRNA, ärna, v. a. o. n. ell. ÄRNA SIG, v. r. 1. Se *Änna*, *Änna sig*. [Erna.]

ÄROFULL, a. 2. Som medför, bringar mycken ära. *Ä. seger. Ä-t fälttåg. Ä. regering.*

ÄROFULLT, adv. Med mycken ära. *Kriget ändades ä.*

ÄRORIK, a. 2. 1) Se *Ärofull*. — 2) Som inlagt, förvärfvat mycken ära. *En ä. hjelle. Den ä-e Gustaf II Adolf.*

ÄRR, n. 5. Märke på huden efter sår, o. s. v. *Lemna ä. efter sig.*

ÄRRA SIG, v. r. 1. (om sår) Bilda ärr, vid läkning.

ÄRRIG, a. 2. Som har ärr; full med ärr.

ÄRT, ärrt, f. 3. (Orätt brukas ÄRTA, f. 1.) 1) Frö af växt, som tillhör Ärtsläget (*Pisum*). Säges isynnerhet om frön af arten *P. sativum*, som begagnas till födoämne. *Sprita, koka ä-r. Stufvade ä-r.* — 2) *Ä-er*, växt, som tillhör detta slagte. *Matärter, Åkerärter, Strandärter*. — I allmänt tal menas med *Ä-er* endast den till mat begagnade arten *Pisum sativum* (*Matärter*), med alla dess särskilda artförändringar, såsom: *Hvita* och *gröna Åkerärter*, *Spritärter* (*Gröna ärter*, *Kapucinärter*, m. fl.), *Sockerärter* (*Sabellarter*, *Krypärter*, *Dvergärter*, m. fl.), *Kronärter*. — 3) Brukas äfven sammansättningsvis i benämningar på vissa andra Skidväxter, äfvensom på deras frön, t. ex.: *Sparrisärter*, *Linsärter* (båda begagnade i matlagningen), *Tranärter*, *Gigalsärter*, *Klo-ärt*, *Blomsterärter* (*Lukt-Latyr*). — 4) Säges i plural i st. f. *Ärtsoppa* eller *Ärtvälling*, samt *Stufvade ärter*. *Hafva ä-er till middagen. Ä-er och fläsk.* — *Ss. Ä-planta, -skal, -växt*. [Ert.]

ÄRTA, ärrta, f. 1. Se *Kricka*.

ÄRTBALJA, f. 1. (bot.) Ett enrummigt, tvåvalvigt frögömmen, som har fröen endast fästade vid öfre fogen.

ÄRTBLOMMA, f. 1. 1) Blomma på en ärtväxt. — 2) (bot.) Blomkrona, bestående af 5 oregelbundna kronblad, 3 fria och 2 sammanväxta.

ÄRTBLOMSTRIG, a. 2. (bot.) *Ä-a växter* kallas en naturlig klass af växter, hvilka hafva sin frukt innesluten i baljor.

ÄRTBRÖD, n. sing. Bröd, bakadt af ärtmjöl.

ÄRTBUSKE, m. 2. pl. — *buskar*. Den högstammiga buskväxten *Robinia Pseud-Acacia*.

ÄRTBÖSSA, f. 1. Litet rör, hvarmed ärter kunna afskjutas, begagnadt såsom leksak för barn. *Skjuta med ä.*

ÄRTGALGE, m. 2. pl. — *galgar*. Ställning att torka ärter på.

ÄRTHALM, m. sing. De torra stänglarne af ärtväxten.

ÄRTLAND, n. 5. Se *Ärtåker*.

ÄRTMJÖL, n. sing. Till mjöl förmälda ärter.

ÄRTREF, n. 5. Klängande stjelk på en ärtväxt.

ÄRTSKIDA, f. 1. Fröskida på ärtväxter, isynnerhet på matärter.

ÄRTSKOCK ell. ÄRTSKOCKA, f. 1. Bekant köksväxt, som begagnas vid matlagning. *Cynara Scolymus*. — Brukas mest i plural: *Ärtskockor*. — Se äfv. *Jordärtskocka*.

ÄRTSLÄGTE, n. 4. Växtsläget *Pisum*, som innehåller arterna *Åker- och Matärter*, samt *Strand-ärter*.

ÄRTSOPPA, f. 1. Soppa, tillagad af åkerärter. *Grön ä.*, af mogna, ännu gröna sockerärter.